

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВНМЗ

Булаткіна Галина Іванівна

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4091-1768>

викладач кафедри мовної підготовки

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

Щороку в НМУ імені О.О. Богомольця зростає кількість іноземних студентів, які вступають до нашого університету, щоб отримати конкурентоспроможну медичну освіту. Щоб успішно засвоїти знання та швидко адаптуватися до нових життєвих реалій, іноземцям необхідно вивчити мову країни, в якій вони живуть і навчаються.

Наразі активно дискутується питання заохочення студентів-іноземців до вивчення української мови та культури. Низька мотивація студентів вивчати українську мову пов'язана насамперед з тим, що іноземці у нашому виші навчаються переважно англійською мовою. Для вирішення окресленої проблеми необхідно постійно вдосконалювати технології навчання, а, отже, активно впроваджувати новітні навчальні засоби та інструментарій.

На шляху модернізації структури та змісту вищої освіти стає очевидною доцільність та актуальність використання мультимедійних технологій у викладанні української мови як іноземної. Впровадження в систему освіти мультимедійних засобів допомагає активізувати мотивацію студентів, стимулювати інтерес до наукової діяльності тощо.

Викладач вищої школи сьогодні повинен бути готовим до інноваційної педагогічної діяльності, освоєння нових педагогічних технологій та застосування їх у навчально-виховному процесі. Мультимедійний інструментарій дозволяє вивести процес навчання у вищій школі на принципово новий рівень.

У сучасних теоретико-методологічних джерелах вчені виявляють жвавий інтерес до окремих аспектів та алгоритмів використання мультимедійного сервісу в освітньому процесі (Д. Васильєва, Д. Бодненко, М. Жовнір, І. Зозуля, Т. Лещенко, Н. Моргунова, Л. Назаревич, Л. Недашківська, Т. Полиця, А. Стадній, А. Тимченко та ін.).

У своєму доробку науковці окреслили дефініції найпоширеніших мультимедійних ресурсів, висвітлювали особливості їх застосування та акцентували свою увагу на перевагах використання мультимедійних технологій. Попри всебічну зацікавленість дослідників проблемою, є нагальна потреба в подальшому системному вивченні медіатехнологій під час роботи з іноземними студентами.

Викладання української мови іноземним студентам-медикам, які опановують обраний фах в Україні, є провідним напрямом навчальної діяльності кафедри мовної підготовки НМУ імені О.О. Богомольця. Викладачі кафедри намагаються подати навчальний матеріал у такій формі, щоб акцентувати увагу на навчальному предметі та водночас заохотити студентську аудиторію до вивчення української мови. *Метою дослідження* є аналіз доцільності імплементації мультимедійних засобів навчання у викладання української мови як іноземної у НМУ імені О.О. Богомольця на основі результатів традиційного та експериментального навчання. *Завданням* є вивчення інноваційних технологій навчання української мови як іноземної, що

використовують викладачі кафедри мовної підготовки в процесі навчання студентів-нефілологів.

Мультимедійні засоби навчання у вищій школі здатні вдосконалити й значно урізноманітнити діяльність викладача, тим самим підвищуючи продуктивність студентів. Попри те, що використання мультимедійних технологій не може повністю замінити викладача у процесі вивчення української мови як іноземної, воно дозволяє більш повно розкрити творчий потенціал кожного студента. У той же час мультимедійні технології не повинні ставати центром процесу навчання, а бути скоріше допоміжним засобом активізації уваги та нести пізнавальний характер.

У процесі навчання найбільш доцільне використання тих методів, які спонукають студентів до продуктивної праці та до активних дій, які стануть запорукою успішної професійної діяльності у майбутньому. Мультимедійні засоби в процесі викладання української мови як іноземної у вищій школі охоплюють електронні підручники, мультимедійні презентації, рольові ігри, електронні інтерактивні дошки та ін.

На кафедрі мовної підготовки НМУ імені О.О. Богомольця для забезпечення навчального процесу активно використовуються інтерактивні дошки. Необхідне програмне забезпечення та ресурси у поєднанні з інтерактивною дошкою значно покращують розуміння нових граматичних та лексичних тем, оптимізують планування і темп заняття.

Під час роботи з електронною інтерактивною дошкою нам доступні такі види навчальної діяльності: робота з текстом та зображеннями; створення заміток за допомогою електронних чорнил; зберігання зроблених заміток для передачі електронною поштою, розміщення в Інтернеті або друку; колективний перегляд Web-сайтів; створення завдань для заняття за допомогою шаблонів і зображень; демонстрація і нанесення заміток зверху освітніх відеокліпів; використання вбудованого в програмне забезпечення інтерактивної дошки презентаційних інструментів для збагачення дидактичного матеріалу; демонстрація презентацій, створених студентами тощо.

Відповідно до методики викладання української мови як іноземної, найбільш ефективними напрямми використання інтерактивної дошки є навчання граматичного матеріалу, зокрема, на етапі формування репродуктивної граматичної навички (вибрати граматичну структуру, яка б відповідала даній ситуації мовлення). Вона дозволяє тренувати як граматичні структури так і зразки мовлення. Не менш важливим напрямом роботи з інтерактивною дошкою є семантизація лексичних одиниць, оптимальним способом якої вважається коментар. Використання інтерактивної дошки також буде корисним для усунення труднощів аудіювання. Для подолання таких труднощів насамперед необхідно виходити з факторів, що полегшують сприймання мовлення на слух. Окрім того інтерактивна дошка стане в нагоді під час навчання діалогічного та монологічного мовлення. При цьому завдання педагогів-словесників – створити максимально сприятливі умови для подолання мовного бар'єру, опанування іноземними студентами навичок мовленнєвої діяльності.

Загальновідомо, що людина запам'ятовує 10% прочитаного і 30% побаченого. Для ефективного навчання 65% людей потрібно бачити інформацію [4; 111]. Тому під час аудиторної роботи зі студентами-іноземцями, які вивчають українську мову, викладачі кафедри активно використовують мультимедійні презентації, які є одним із сучасних інструментів візуалізації навчальної інформації у формі таблиць, схем, фото тощо.

Досвід роботи нашої кафедри показав, що для створення навчальної мультимедійної презентації викладачам потрібно досконало володіти фаховими знаннями та вміти застосовувати онлайн ресурси. У результаті мультимедійної презентації, що подані в легкій для сприйняття формі, наочно продемонструють теоретичні аспекти та зацентрують увагу іноземних студентів на комунікативних питаннях.

Інформація, яка оформлена у мультимедійну презентацію, як правило охоплює всі види мовленнєвої діяльності студентів (читання, писання, говоріння, переклад та аудіювання). Вдало підібрана інформація у презентаціях стане корисним доповненням кожного з традиційних етапів заняття. Передаючи зміст за допомогою малюнків, фото тощо, необхідно враховувати специфіку і корисність матеріалу, ретельно добирати лексичний мінімум. Після представлення мультимедійної презентації, викладач повинен пояснити новий матеріал і залучити студентів до обговорення, при цьому зосередивши увагу на її змісті та головних елементах.

Одним із перспективних та вкрай необхідних способів використання інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення непрофільних дисциплін у медичних вишах України є мультимедійні ресурси для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів – Quizzy, QuizWorks, Kahoot, Playbuzz та ін. При цьому, необхідно не перевантажувати учасників гри нормами, трафаретами, алгоритмами й правилами, навпаки, запорука дидактичного успіху – найпростіші ігрові форми, приміром вікторини. Вона сприяє моніторингу рівня засвоєння навчального матеріалу. Вікторини розширюють кругозір та ерудицію, сприяють формуванню пізнавального інтересу, розвивають вміння та зменшують мовний бар'єр [2].

Сміливі експерименти з методикою викладання дисципліни «Українська мова як іноземна», які перегукуються з найновішими новаціями в загальному – світовому й вітчизняному освітньому просторі, употужнює ідея використання ігрових компонентів. На нашу думку, вони допомагають активізувати студентську аудиторію, дають змогу акцентувати їхню увагу на предметі вивчення. Використання рольових ігор, зокрема, дає можливість учасникам спілкуватися один з одним, граючи певну роль. Студенти повинні знайти інформацію, необхідну для ролі та ігри, тим самим виявляючи самостійність у пошуку та підборі необхідної та цікавої інформації українською мовою.

На заняттях із дисципліни «Українська мова як іноземна» викладачі кафедри також користуються електронними підручниками, які дають можливість викладачеві знаходити індивідуальний підхід до студентів та підвищити їхню мотивацію до вивчення предмету. Перевагою електронних підручників є наочність подачі матеріалу, можливість коригування підручника та адаптація його до рівня і вимог дисципліни, самоконтроль вивченого матеріалу, простота в застосуванні. «Для того, аби досить вільно читати медичну літературу й розуміти усні повідомлення, а також уміти порозумітися зі спеціалістами, в першу чергу потрібна кількісна і якісна конкретизація бажаних результатів навчання, тобто встановлення конкретних критеріїв володіння мовою на фонетичному, лексичному/граматичному рівнях» [3, с.251].

У процесі роботи, як додатковий метод спілкування, використовується й електронна пошта, яка є одним з допоміжних методів функції контролю якості навчального процесу. Студенти мають можливість уточнити інформацію або вирішити питання, що виникли в поза аудиторний час, тим самим більш якісно підготувати домашнє завдання.

Варто звернути увагу на ще одну очевидну перевагу використання мультимедійних технологій у процесі навчання української мови як іноземної у вищій школі. Насамперед, це функція контролю, яка нівелює роль викладача-карателя, оскільки оцінювання відбувається автоматично і без його прямої участі. Крім того, підвищується об'єктивність оцінювання знань студентів, викладач починає виконувати функцію консультанта, а для студентів ускладнюється можливість списування або підказки. Позитивними сторонами використання мультимедійних засобів, безумовно, є об'єктивність і неупередженість оцінювання, а також збільшення оперативності й точності отримання результатів оцінювання.

Отже, викладання української мови як іноземної у вищій школі з використання мультимедійних технологій дає можливість перейти від пасивної подачі матеріалу до активного способу реалізації освітньої діяльності, в якому студент стає не тільки центральним об'єктом процесу, а й активним його учасником. Таким чином, за рахунок збільшення наочності пропонованого матеріалу, освітній процес стає більш динамічним, відбувається плідна інтерактивна взаємодія. Цілком очевидно, що мультимедійні технології, як допоміжний інструмент у викладанні української мови як іноземної у вищій школі прискорюють процес навчання, збільшують мотивацію студентів до вивчення іноземної мови, покращують якість засвоєння матеріалу. Застосування мультимедійних засобів у процесі викладання помітно покращує якість навчання, розвиває пізнавальну активність студентів, їхню самостійність у пошуку, вивченні та обробці інформації.

Список використаних джерел:

1. Зозуля І.Є., Стадній А.С. Використання онлайн-ресурсів та мобільних додатків у вивченні української мови як іноземної. // Міжнаціональна комунікація – полілог культур (актуальні питання навчання іноземців), 2019. – С.110-113.
2. Лещенко Т.О., Жовнір М.М. Використання електронного сервісу Kahoot під час вивчення предмета «Українська мова як іноземна» у вищому медичному закладі освіти. // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.), Полтава, 2020. – С.124-127.
3. Лещенко Т.О. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної / Т.О. Лещенко, О.М. Шевченко // Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. статей / відп. ред. О.Г. Хомчак. – Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – С.250-253.
4. Лещенко Т.О. Шляхи удосконалення мовної підготовки іноземних студентів / Т.О. Лещенко, В.Г. Юфименко, О.М. Шевченко // Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 11-12 жовтня 2018 р. – Чернівці, 2018. – С.111-113.
5. Моргунова Н.С. (). Використання можливостей інтерактивної дошки Smart Board у процесі мовної підготовки іноземних студентів технічних ВНЗ. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, №42. – 2015. – С.563-569.
6. Назаревич Л.Т. Інноваційні підходи до вивчення української мови як іноземної за допомогою інтернет-технологій / Л.Т. Назаревич // Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні: матеріали IV міжнар. наук.-метод. конф. (Тернопіль, 2-4 травня 2018 р.). Тернопіль: ТНТУ, 2018. – С.76-78.
7. Недашківська Л. Інфокомунікаційні технології у вивченні та викладанні ділової української мови як іноземної. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної Вип.10. – Львів, 2014. – С.26-35.
8. Полиця Т.В. Вікторини у викладанні української мови як іноземної // Молодий вчений. – 2019. – №6.1 (70.1). – С.45-49.